

УДК 346

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.1.11>

Стеців Ірина Семенівна,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID ID: 0000-0003-4982-135

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ У ЧАСТИНІ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ НАСЕЛЕННЯ

LEGAL AND REGULATORY FRAMEWORK FOR THE ECONOMIC MECHANISM OF THE FOOD SECURITY PUBLIC ADMINISTRATION IN TERMS OF THE POPULATION'S FINANCIAL SUPPORT

Статтю присвячено дослідженню нормативно-правового забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині фінансової підтримки економічної доступності продовольства в Україні за період з 2014 р. до 2024 р для оцінки поточного стану та проблем, які необхідно вирішити. Проаналізовано обсяги міжнародної підтримки України та побудовано аналітичну картограму градації міжнародної допомоги у 2022-2023 роках. Забезпечення фінансової підтримки населенню для збільшення економічної доступності продовольства в Україні відбувається за допомогою ініціатив, метою яких є мінімізація негативного впливу воєнних дій та кризових явищ на життя громадян, підтримка вразливих верств населення, а також загалом сприяння соціально-економічному відновленню країни. В Україні прийнято низку нормативно-правових актів, що регулюють питання надання фінансової допомоги населенню, зокрема в умовах воєнного стану, економічних криз або у відповідь на продовольчі потреби. Результати проведеного SWOT-аналізу, свідчить про наявність слабких сторін у вигляді бюрократичних процесів отримання допомоги, відсутності достатньої інформаційної кампанії, недостатності фінансування для покриття потреб всіх малозабезпечених сімей, недостатньої адаптивності до швидкозмінних умов та недостатності заходів щодо залучення та координації з міжнародними партнерами. За результатами дослідження запропоновано напрями удосконалення нормативно-правового забезпечення, включаючи підвищення гнучкості і адаптивності законодавства, спрощення процедур надання допомоги, вдосконалення механізмів моніторингу та оцінки програм підтримки, залучення громадськості та міжнародних організацій до планування та реалізації програм фінансової підтримки, а також забезпечення прозорості використання фінансових ресурсів.

Ключові слова: економічний механізм державного управління, продовольча безпека, економічна доступність продовольства, фінансова підтримка, міжнародна підтримка, нормативно-правове забезпечення, SWOT-аналіз, моніторинг.

The article is dedicated to the study of the legal framework for the economic mechanism of state management of food security in terms of financial support for economic accessibility of food in Ukraine from 2014 to 2024 to assess the current state and problems that need to be addressed. The volumes of international support for Ukraine have been analyzed, and an analytical cartogram of the gradation of international assistance in 2022-2023 has been constructed. Providing financial support to the population to increase the economic accessibility of food in Ukraine is carried out through initiatives aimed at minimizing the negative impact of military actions and crisis phenomena on the lives of citizens, supporting vulnerable segments of the population, and generally facilitating the socio-economic recovery of the country. In Ukraine, a number of legal acts have been adopted that regulate the issue of providing financial assistance to the population, especially in conditions of martial law, economic crises, or in response to food needs. The results of the conducted SWOT analysis indicate the presence of weaknesses in the form of bureaucratic processes of receiving assistance, lack of sufficient information campaign, insufficient funding to cover the needs of all low-income families, insufficient adaptability to rapidly changing conditions, and a lack of measures for involving and coordinating with international partners. Based on the results of the study, directions for improving the legal framework have been proposed, including increasing the flexibility and adaptability of legislation, simplifying the procedures for providing assistance, improving mechanisms for monitoring and evaluating support programs, involving the public and international organizations in planning and implementing social support programs, and ensuring transparency in the use of financial resources.

Key words: food security, the economic mechanism of public administration, state regulation, economic accessibility of food, financial support, international support, regulatory and legal provision, SWOT analysis, monitoring.

Постановка проблеми. У контексті сучасних глобальних викликів, проблема голоду залишається актуальною для значної частини світової популяції. Забезпечення продовольчої безпеки, особливо через економічну доступність, стає важливим напрямом державного управління на шляху до сталого розвитку, зосереджуючись на створенні умов для доступу до достатньої, безпечної та поживної їжі для всіх, тому фінансова підтримка та пільгові програми виступають як критичні інструменти для захисту найуразливіших верств населення, зниження рівня бідності та боротьби з голодом. Ефективне застосування економічних механізмів державного управління дозволяє зробити основні продукти харчування доступними для широкого кола громадян, особливо для тих, хто опинився в складних життєвих обставинах. Важливою умовою успіху таких програм є прозорість і доступність інформації про механізми розподілу ресурсів, що сприяє створенню справедливих умов доступу до продовольства для всіх громадян. Однак, аналіз наявного нормативно-правового поля, спрямованого на регулювання цих аспектів, виявляє ряд слабких місць та недоліків, включно з бюрократизацією процесів, неефективністю контрольних механізмів та недостатньою адаптацією до змінних умов, що підкреслює потребу в подальшому глибокому дослідженні та удосконаленні існуючих підходів. В цьому контексті, проведення комплексного SWOT-аналізу є важливим кроком на шляху до ідентифікації ключових напрямів поліпшення та розробки ефективних стратегій управління продовольчою безпекою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій виявив численні дослідження, присвячені проблематиці забезпечення продовольством населення та різним аспектам регулювання продовольчої безпеки, в тому числі в контексті воєнних умов [1, с. 42-44; 2, с. 115-128; 3], сучасних викликів [4, с. 77-86; 5, с. 6-17] та міжнародного досвіду [6, с. 124-131]. О. В. Бокій вказує, що першочерговим завданням в умовах, що склалися, є продовольча підтримка соціально незахищених верств населення, забезпечення безперебійного постачання продовольства мешканцям усіх територій України, підтримка виробників сільськогосподарських та переробних підприємств [1, с. 42-44]. Л. Б. Артеменко проводить оцінку ключових особливостей стану продовольчої безпеки країни, які спричинені війною, зокрема: падіння купівельної спроможності населення та збільшення частки витрат на придбання їжі у їх доходах; зменшення обсягу посівних площ і кількості підприємств; погіршення індикаторів рейтингу у Глобальному

індексі продовольчої безпеки та пропонує заходи стабілізаційного характеру та орієнтовані на використання передових технологій у харчовій, переробній галузях і сільському [2, с. 115-128]. Науковцями І. Фурман, А. Ревковою та О. Ревковим розроблено модель поширення електронних талонів через національний додаток «Дія», що включатиме формування на основі існуючого інтерфейсу додатку довідки про доходи сім'ї та подачу відповідного запиту через інтерфейс в розділ «Послуги» [3]. Дослідження зосереджується на важливих аспектах продовольчого забезпечення та визначає ключові напрями для його забезпечення в умовах військового стану, проте, попри значний внесок у розробку стратегій і моделей, важливо не тільки розглядати фізичне забезпечення продовольством, але й звертати увагу на економічну доступність, враховуючи потреби вразливих верств населення. Зокрема, потрібен детальніший аналіз механізмів фінансової підтримки населення та його адаптації до умов воєнного стану, для забезпечення економічної доступності продовольства усіх громадян.

Вчені О. Коваленко та О. Бокій наголошують на необхідності адаптації української системи підтримки населення під час воєнних дій з урахуванням міжнародного досвіду вирішення криз, національних можливостей та ресурсів, опираючись на дванадцять ключових аспектів, які охоплюють економічну, гуманітарну, технологічну, інформаційну та медичну сфери. Розробка всебічної підтримуючої програми потребує залучення державних та місцевих органів, волонтерських груп, інвесторів та громадськості, ключовими елементами успішного впровадження якої є регулярний контроль забезпечення продовольством та забезпечення доступності важливої інформації для громадян [4, с. 77-86]. Запропонований підхід до підтримки населення в умовах воєнного стану виділяється своєю комплексністю та залученням широкого спектру учасників для реалізації програми, що збільшує її потенційну ефективність та потребує формування критеріїв вимірювання впливу та адаптації до змінюваних умов, а також розробки нормативно-правового забезпечення для регулювання ключових аспектів.

Науковці досліджують широкий спектр питань, пов'язаних з забезпеченням продовольчої безпеки, акцентуючи увагу на важливості комплексного аналізу як загальних принципів, так і конкретних аспектів її регулювання, зокрема у воєнний період. Поряд із цим дослідження вимагають глибшого розуміння та вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення стійкості системи продовольчої безпеки через ефективні фінансові меха-

нізми підтримки, особливої у частині покращення економічної доступності продовольства для різних верств населення. Відтак загальний огляд законодавчого забезпечення в рамках економічного механізму державного управління у сфері надання фінансової підтримки для забезпечення економічної доступності продовольства, все ще потребує впорядкування, що вимагає детального систематизованого аналізу для визначення поточних тенденцій та проблем, які необхідно вирішити.

Мета статті – дослідження нормативно-правового забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині фінансової підтримки економічної доступності продовольства для оцінки поточного стану та проблем, які необхідно вирішити.

Виклад основного матеріалу. В Україні фінансова підтримка населення для забезпечення економічної доступності продовольства реалізується через низку державних програм та ініціатив, спрямованих на підтримку різних категорій громадян, зокрема вразливих верств населення. Частина з них зосереджена на соціальній допомозі, субсидіях та програмах адресної допомоги, інші орієнтовані на не прямі стимули, зокрема програми підтримки аграрного сектору, податкові пільги та стимули для виробників продовольства, що спрямовані на зниження вартості продовольчих товарів на внутрішньому ринку. Окрім цього варто відмітити, що від початку повномасштабного вторгнення Україна загалом отримала міжнародної допомоги на суму в майже 170 млрд євро, з яких 85 млрд євро становить фінансова допомога, а 17 млрд євро – гуманітарна, при цьому

найбільшим є внесок США – близько 77 млрд доларів, Німеччина – 19,58 млрд доларів, та Великої Британії – 11,67 млрд доларів (рис. 1). Забезпечення фінансової підтримки населення для збільшення економічної доступності продовольства в Україні відбувається за допомогою ініціатив, метою яких є мінімізація негативного впливу воєнних дій та кризових явищ на життя громадян, підтримка вразливих верств населення, а також загалом сприяння соціально-економічному відновленню країни. Окремі програми міжнародної допомоги спрямовані безпосередньо на підтримку окремих груп населення, наприклад, через соціальні виплати, пільги на оплату комунальних послуг, програми підтримки внутрішньо переміщених осіб, а також через проекти, що сприяють розвитку малого та середнього бізнесу.

В Україні прийнято низку нормативно-правових актів, що регулюють питання надання фінансової допомоги населенню, зокрема в умовах воєнного стану, економічних криз або у відповідь на продовольчі потреби. Серед ключових напрямів фінансової підтримки населення в Україні, що сприяє забезпеченню економічної доступності продовольства, можна виділити соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, особам з інвалідністю, багатодітним сім'ям, допомогу безробітним, пільги на оплату комунальних послуг, програми підтримки для ветеранів війни та членів їхніх сімей, виплати внутрішньо переміщеним особам, компенсації за знищене або пошкоджене житло внаслідок бойових дій, тощо.

Результати проведеного SWOT-аналізу нормативно-правового забезпечення функціонування

Рис. 1. Аналітична картограма градації міжнародної допомоги Україні у 2022-2023 роках

Джерело: побудовано автором за даними [7]

економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині фінансової підтримки населення за 2014-2024 рр., що відображені у таблиці 1, свідчать про наявність слабких сторін у вигляді бюрократичних процесів отримання допомоги, відсутності достатньої інформаційної кампанії, недостатності фінансування для покриття потреб всіх малозабезпечених сімей. Крім цього варто зазначити, що в умовах війни, інфляція та економічна нестабільність загрожують зниженням реальної вартості допомоги, роблячи її менш ефективною для забезпечення економічної доступності продовольства, а також існують загрози недостатнього адаптування нормативно-правової бази до швидкозмінних соціально-економічних умов та викликів, спричинених глобальними та локальними кризами, що може призвести до зниження ефективності механізмів підтримки населення.

Проведений аналіз свідчить про необхідність удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині фінансової підтримки населення. Першочерговим завданням є запровадження механізмів для швидкого адаптування соціальних програм та виплат до змінюваних економічних умов та соціального становища для забезпечити своєчасної відповіді на кризові ситуації. Важливим при цьому є спрощення процедур отримання допомоги, а також поліпшення доступу до програм соціальної підтримки через ліквідацію бюрократичних процедур шляхом введення електронних форм заяв та автоматизації процесів верифікації та виплат.

Іншим важливим моментом є сприяння участі громадськості, неурядових організацій, міжнародних партнерів у розробці та реалізації програм

соціальної підтримки, а також активізація роботи з міжнародними організаціями та фондами для залучення додаткових ресурсів та передових практик у сфері продовольчої безпеки, що дозволить забезпечити врахування потреб усіх верств населення та підвищити ефективність допомоги. Варто зауважити, що впровадження систематичного моніторингу та оцінки ефективності соціальних програм з метою ідентифікації аспектів, що потребують удосконалення, а також забезпечення прозорості розподілу ресурсів сприятиме покращанню нормативно-правового забезпечення, що дозволить зробити економічний механізм державного управління продовольчою безпекою більш ефективним та адаптованим до потреб населення.

Висновки. Військовий конфлікт в Україні спричинив глибоку продовольчу кризу, впливаючи на виробництво, логістику та доступність продовольства на всій території країни та за її межами. У відповідь на продовольчу кризу уряд України і міжнародні партнери ініціювали ряд програм фінансової підтримки населення, зокрема для малозабезпечених сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп. Нормативно-правове забезпечення орієнтоване на забезпечення економічної доступності продовольства у частині фінансової підтримки населення потребувало аналізу та перегляду для адаптації до нових кризових умов. Проведений аналіз виявив низку недоліків у нормативно-правовому забезпеченні, зокрема недостатню адаптивність до швидкозмінних умов, бюрократизацію процесів надання допомоги, та недостатність заходів щодо залучення та координації з міжнародними партнерами. За результатами дослідження запропоновано напрями удосконалення нормативно-правового забезпечення, включаючи підвищення гнучкості і адаптивності законодавства, спрощення процедур надання допомоги, вдосконалення меха-

Таблиця 1

Аналіз нормативно-правового забезпечення функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині фінансової підтримки населення за 2014-2024 рр.

1	Нормативно-правове забезпечення	Акценти SWOT аналізу
	2	3
Закони, накази:	Про внесення змін до статті 5 Закону України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям" щодо соціального захисту дітей. <i>Закон України від 02.03.2015 № 221-VIII</i> Про внесення змін до статті 7 Закону України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям" щодо соціального захисту сімей, члени яких мають у власності чи володінні земельні ділянки. <i>Закон України від 19.05.2015 № 454-VIII</i> Про внесення змін до Закону України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям" щодо соціального захисту членів сімей учасників антитерористичної операції. <i>Закон України від 14.07.2016 № 1462-VIII</i> Про затвердження Методики верифікації державних виплат малозабезпеченим сім'ям. <i>Мінфін України; Наказ, Методика від 10.02.2022 № 57</i>	Strengths: цільова підтримка вразливих верств населення; верифікація державних виплат Weaknesses: бюрократія процесів отримання; недостатність фінансування Opportunities: розширення бази одержувачів; покращання моніторингу та контролю Threats: політична нестабільність; інфляція та економічна нестабільність

Продовження таблиці 1

1	2	3
Постанови:	<p>Про внесення зміни до пункту 10 Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 29.01.2014 № 32</i></p> <p>Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на фінансову підтримку заходів із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб в умовах експерименту. <i>Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 05.04.2017 № 224</i></p> <p>Деякі питання соціальної підтримки багатодітних малозабезпечених сімей. <i>Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 04.08.2021 № 803</i></p> <p>Про внесення зміни до пункту 7 Порядку виплати одноразової грошової допомоги на дітей з багатодітних малозабезпечених сімей для підготовки до навчального року. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1279</i></p> <p>Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової допомоги на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї. <i>Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 02.02.2022 № 71</i></p> <p>Про індексацію пенсій та заходи щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2022 році. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.2022 № 118</i></p> <p>Про реалізацію спільного з Міжнародним надзвичайним фондом допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) проекту щодо додаткових заходів соціальної підтримки найбільш вразливих категорій населення. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 05.04.2022 № 405</i></p> <p>Про реалізацію спільного з Всесвітньою продовольчою програмою ООН проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2022 № 446</i></p> <p>Деякі питання соціального захисту малозабезпечених сімей. <i>Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 30.12.2022 № 1478</i></p> <p>Про реалізацію спільного з Дитячим фондом Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) проекту стосовно додаткових заходів із соціальної підтримки малозабезпечених сімей з дітьми. <i>Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 01.12.2023 № 1255</i></p> <p>Про індексацію пенсійних і страхових виплат та додаткових заходів щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2023 році. <i>Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 24.02.2023 № 168</i></p> <p>Про реалізацію спільного з Всесвітньою продовольчою програмою Організації Об'єднаних Націй проекту щодо надання фінансової підтримки закладам загальної середньої освіти у 2023/24 навчальному році. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2023 № 572</i></p> <p>Про реалізацію спільного з Всесвітньою продовольчою програмою Організації Об'єднаних Націй проекту стосовно додаткових заходів із соціальної підтримки окремих категорій населення. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2023 № 781</i></p> <p>Деякі питання соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій осіб. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2024 № 94</i></p> <p>Про індексацію пенсійних і страхових виплат та додаткових заходів щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2024 році. <i>Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 23.02.2024 № 185</i></p>	<p>Strengths: різноманітність документів охоплює широке коло соціальних груп, зокрема малозабезпечені сім'ї, багатодітні сім'ї, внутрішньо переміщені особи, забезпечуючи їх соціальним захистом і фінансовою підтримкою; залучення міжнародних організацій, зокрема ЮНІСЕФ та Всесвітньої продовольчої програми ООН, підсилює можливості для забезпечення продовольчої безпеки та соціального захисту вразливих верств населення.</p> <p>Weaknesses: необхідність великих обсягів фінансування створює тиск на державний бюджет, особливо в умовах економічних криз та воєнного конфлікту; велика кількість нормативних актів призводить до бюрократичних затримок у доступі до соціальної допомоги для потребуючих.</p> <p>Opportunities: за умови гнучкого підходу до оновлення та адаптації нормативно-правової бази, можливе швидке реагування на змінні потреби населення в контексті продовольчої безпеки; збільшення фінансової та технічної допомоги від міжнародних партнерів сприяє покращенню стану продовольчої безпеки.</p> <p>Threats: глобальні та національні економічні кризи негативно впливають на здатність уряду фінансувати соціальні програми; в умовах війни, потреби населення у соціальній підтримці та продовольчій безпеці зростають, випробовуючи на міцність існуючі механізми соціального захисту, що вимагає додаткових ресурсів та зусиль для адекватного реагування на збільшений попит на допомогу, а також збільшує нестачу гнучкості у системі соціального забезпечення для швидкого адаптування до нових умов</p>

1	2	3
Розпорядження:	<p>Про призначення соціальних стипендій Верховної Ради України студентам вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей. <i>Розпорядження Кабінету Міністрів України; зміни 2014 – 2021 років відповідно</i></p> <p>Про підписання Угоди про фінансування заходу “Зменшення вразливості та підвищення продовольчої безпеки через підтримку постраждалого населення та сільськогосподарського виробництва в Україні (Контракт з розбудови держави та посилення стійкості)”. <i>Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.08.2022 № 773-р</i></p> <p>Про призначення соціальних стипендій Верховної Ради України здобувачам фахової передвищої та вищої освіти з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей. <i>Розпорядження Кабінету Міністрів України; Список від 02.12.2022 № 1082-р</i></p> <p>Про підписання Додаткової угоди № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, до Угоди про фінансування заходу “Зменшення вразливості та підвищення продовольчої безпеки через підтримку постраждалого населення та сільськогосподарського виробництва в Україні” (Контракт з розбудови держави та посилення стійкості) (NDICI-GEO-NEAR/2022/ACT-61256). <i>Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2022 № 1136-р</i></p> <p>Про призначення соціальних стипендій Верховної Ради України здобувачам фахової передвищої та вищої освіти з числа дітей-сиріт та дітей із малозабезпечених сімей з 1 вересня 2023 р. на один календарний рік. <i>Розпорядження Кабінету Міністрів України; Список від 15.09.2023 № 801-р</i></p>	<p>Strengths: зазначені нормативно-правові акти спрямовані на підтримку конкретних вразливих груп населення, таких як діти-сироти та діти з малозабезпечених сімей; угоди з Європейською Комісією та іншими міжнародними партнерами розширюють можливості фінансової підтримки та розвитку сільського господарства в Україні.</p> <p>Weaknesses: зазначені програми не охоплюють всіх потребуючих через бюрократичні бар'єри та низьку поінформованість серед населення, відсутність гарантій міжнародної підтримки у довгостроковій перспективі, особливо у випадках зміни політичних чи економічних умов</p> <p>Opportunities: розширення та адаптація до потреб більш широкого кола вразливих груп; підвищення обізнаності про програми</p> <p>Threats: інфляція, загрожує зменшенням реальної вартості допомоги, що надається, зменшуючи її ефективність</p>

Джерело: сформовано автором на основі проведеного дослідження за даними [8]

нізмів моніторингу та оцінки програм підтримки, залучення громадськості та міжнародних організацій до планування та реалізації програм соціальної підтримки, а також забезпечення прозорості використання фінансових ресурсів. Крім того, важли-

вим є розширення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності населення про доступні програми підтримки та процедури отримання допомоги, а також упровадження систематичного моніторингу та оцінки їх ефективності.

REFERENCES:

1. Bokii, O. V. (2022). Prodovol'cha pidtrymka naseleння v umovakh viinnoho stanu [Food support for the population in conditions of martial law]. Retrieved from <http://surl.li/rwuoq> [in Ukrainian].
2. Artemenko, L. B. (2023). Prodovol'cha bezpeka Ukrainy v umovakh viiskovoi ahresii: stan ta perspektyvy [Food security of Ukraine in the conditions of military aggression: current state and perspectives]. *In Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava (electronic journal)*, 2023, Issue 1 (28). Retrieved from <http://surl.li/rwtzz.pdf> [in Ukrainian].
3. Furman, I., Revkova, A., & Revkov, O. (2023). Napriamy formuvannya systemy prodovol'choho zabezpechennia naseleння Ukrainy v umovakh viiskovoho stanu [Directions of forming the food supply system for the population of Ukraine in conditions of martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (58). Retrieved from <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3317> [in Ukrainian].
4. Kovalenko, O., & Bokii, O. (2023). Zasoby pidtrymky naseleння Ukrainy dlia zabezpechennia prodovol'choi bezpeky v umovakh suchasnykh vyklykiv [Means of supporting the population of Ukraine to ensure food security in the context of modern challenges]. *Visnyk ahrarnoi nauky*, 101(11), 77-86. Retrieved from https://www.agrovisnyk.com/index.php/agrovisnyk/article/view/2023_11_10 [in Ukrainian].
5. Sychievskiy, M. P. (2019). Hlobal'na prodovol'cha bezpeka ta mistse Ukrainy v yii dosiahnenni [Global food security and Ukraine's place in its achievement]. *Ekonomika APK*, (1), 6-17. Retrieved from [https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/eapk_2019_1_p_6_17%20\(2\).pdf](https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/eapk_2019_1_p_6_17%20(2).pdf) [in Ukrainian].
6. Borodina, O. M., Fraier, O. V., & Mykhailenko, O. V. (2019). Prohrama prodovol'choi pidtrymky naseleння ta yii miltiplikatyvni efekty: dosvid SShA [The food assistance program and its multiplicative effects: The experience of the USA]. *Oblik i finansy*, (4), 124-131. Retrieved from <http://surl.li/rwuba> [in Ukrainian].
7. Ukraine Support Tracker. *A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine*. <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>
8. Verkhovna Rada of Ukraine. Zakonodavstvo Ukrainy [Legislation of Ukraine], *Official web portal of the Parliament of Ukraine*. [Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>